

Thukydids vurdering af Perikles

5 *Den athenske historiker Thukydide (ca. 460-ca. 400 f.Kr.) skrev et værk, der omhandlede Den peloponnesiske Krig mellem Athen og Sparta (431-404 f.Kr.). I umiddelbar fortsættelse af sin beretning om, hvordan Perikles en kort tid var i unåde, skriver Thukydide nedenstående.*

10 I al den tid han ledede staten i fredens dage, ledede han den altid med klog besindighed og vågede over dens sikkerhed, hvorfor den da også under ham nåede sin højeste magt; og efter at krigen var brudt ud, indså han (det er klart nok) også under disse forhold dens betydning og krav med fremadskuende blik.

15 Efter krigens udbrud levede han to år og seks måneder; så døde han; og efter at han var død, indså man i endnu højere grad den forudseenhed, han havde haft med hensyn til krigen. Han havde nemlig hele tiden sagt, at man skulle holde sig i besindig ro og lægge vægt på udviklingen af flåden, men man måtte ikke under krigen forsøge sig med nye erobringer, ej heller sætte statens beståen på spil – så skulle man nok komme heldigt igennem farerne. [...]

20 *[Athenerne fulgte dog ikke hans råd, men kastede sig ud i risikable militæroperationer som f.eks. et mislykket togt mod Sicilien. Ifølge Thukydide lå årsagen hertil i forskellen på Perikles og hans efterfølgere.]*

25 For han, som besad både indflydelse på grund af sin høje personlige anseelse og sin indsigt, og desuden var helt og aldeles utilgængelig for bestikkelser, beherskede mængden på en fri og uafhængig måde. Han lod sig lede af den, men var tværtimod selv dens leder, fordi han ikke først skulle vinde sig sin indflydelse ved upassende midler og derfor på nogen måde måtte snakke mængden efter munden. Han besad allerede sin magt i kraft af folks høje mening om ham, og derfor kunne han også lejlighedsvis træde skarpt op imod dem i sin tale. Sikkert er det, at så snart han mærkede, at athenerne i utide var blevet for overmodigt selvsikre med hensyn til at gøre et eller andet, så lagde han en dæmper på dem ved sin tale, så de blev bange; og omvendt, når de blev bange uden fornuftig grund, højnede han atter deres mod, så de igen opnåede selvsikkerhed. Og således udviklede det sig dertil, at man vel nok af navn havde et folkestyre, men i virkeligheden et eneherredømme bestående af statens ypperste mand. Hvad derimod hans efterfølgere angår, så var de med hensyn til deres personlige værd mere hinandens jævnbyrdige, men higede dog hver især efter selv at få overherredømmet. Derfor greb de til det middel at lade mængden bestemme endogså hele statsledelsens gang efter dens vekslende luner.

35

Thukydide 2.65. Da. overs. M. C. Gertz: *Thukydides's Historie*, Kbh. (1897-98). Sprogligt fornyet